

ชื่อวิทยานิพนธ์	ชะกาดธุรกิจและการปฏิบัติของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส
ผู้เขียน	นายอาหะมะ กือโค
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวิธีการคำนวณชะกาดธุรกิจที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม 2) เพื่อศึกษาวิธีการคำนวณชะกาดของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส 3) เพื่อศึกษาวิธีการแจกจ่ายชะกาดของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาสแก่กลุ่มเป้าหมาย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา โดยใช้หลักการอูซูลุลฟิกฮ์ หลักการตริฎีหฺ์ และหลักการอูลุมอัลหะดีษ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ใช้สถิติเบื้องต้น และแจกแจงจำนวนคิดเป็นค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิธีการคำนวณชะกาดธุรกิจที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ไม่ต้องนับมูลค่าของทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ เช่น อาคารสำนักงาน รถยนต์ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ และเครื่องมือต่างๆ การคำนวณชะกาดธุรกิจขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำเนินธุรกิจ สำหรับธุรกิจเฉพาะฤดูกาลหรือเฉพาะกิจ จะไม่ใช่เงื่อนไขการครบรอบปี เมื่อขายสินค้าหมดหรือสิ้นสุดฤดูกาลแล้ว ให้คำนวณชะกาดทันที ส่วนธุรกิจที่ดำเนินตามปกติต่อเนื่องนั้น จะต้องยึดหลักกรอบปีในการจ่ายชะกาด โดยให้เริ่มนับรอบปี เมื่อทรัพย์สินธุรกิจมีจำนวนครบพิกัด เมื่อครบรอบปีของการครอบครองพิกัดจะต้องจ่ายชะกาด โดยให้รวมมูลค่าทรัพย์สินทางการค้าของเขาทั้งหมด ทั้งที่เป็นต้นทุน กำไร สินค้าคงคลัง และลูกหนี้ที่คาดว่าจะได้รับ ไม่รวมหนี้สงสัยจะสูญและหนี้สูญ แล้วนำมาจ่ายชะกาดร้อยละ 2.5 สำหรับลูกหนี้ที่สงสัยจะสูญและหนี้สูญ ให้จ่ายชะกาดเมื่อได้รับการชำระคืน โดยให้จ่ายชะกาดเฉพาะเพียงปีเดียว ส่วนหนี้สินที่พึงต้องชำระแก่ผู้อื่นให้หักออกแล้วจ่ายชะกาดในส่วนที่เหลือ

2. จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาส จำนวน 22 สหกรณ์ มีสหกรณ์ที่จ่ายและไม่จ่ายชะกาด สหกรณ์ที่จ่ายชะกาดร้อยละ 27.28 และไม่จ่ายชะกาดร้อยละ 72.72 ส่วนที่จ่ายชะกาดมีวิธีการคำนวณชะกาดธุรกิจที่แตกต่างกัน แต่ละสหกรณ์จะมีรูปแบบการคำนวณของตนเอง กล่าวได้ว่า การคำนวณชะกาดธุรกิจของสหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาสนั้นยังไม่เป็นเอกกรูป ร้อยละ 50 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาด คำนวณจากส่วนที่เป็นผลกำไร

สุทธิประจำปีเท่านั้น ส่วนอีกร้อยละ 50 จะนำรายการทรัพย์สินทั้งหมดมาคำนวณชะกาด ทั้งที่เป็นเงินสด เงินฝากต่างๆที่ฝากอยู่กับสถาบันการเงินอื่นๆ ลูกหนี้ สิ้นค้าคงเหลือ ในส่วนที่เป็นลูกหนี้ ร้อยละ 16.67 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาด จะคิดจากยอดลูกหนี้ทั้งจำนวน ร้อยละ 33.33 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาดจะคิดจากยอดลูกหนี้ระยะสั้นเท่านั้น ส่วนที่เป็นหนี้สิน ร้อยละ 16.67 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาดได้หักออกจากยอดทรัพย์สินที่จะคำนวณชะกาด ร้อยละ 83.33 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาดไม่มีรายการหนี้สิน บางสหกรณ์ได้นำยอดเงินรับฝากจากสมาชิกมาคำนวณชะกาดด้วย ตามความประสงค์ของสมาชิกสหกรณ์ที่จะให้นำยอดเงินนั้นมาคิดชะกาดด้วย แต่ทั้งนี้ทุกสหกรณ์ที่จ่ายชะกาดจะไม่นำเอาทรัพย์สินถาวรไปคิดชะกาดธุรกิจ อันได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนอาคาร และที่ดิน

3. สหกรณ์อิสลามในจังหวัดนราธิวาสดำเนินการแจกจ่ายชะกาดให้แก่กลุ่มบุคคลที่มีสิทธิ์รับชะกาดตามที่ศาสนาได้บัญญัติไว้ในอัลกุรอาน แต่ไม่ได้เน้นว่าจะต้องให้ครบแก่ทุกประเภท สำหรับวิธีการนำไปแจกจ่ายแก่กลุ่มเป้าหมายนั้น ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน ร้อยละ 50.00 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาดให้คณะกรรมการสหกรณ์เป็นผู้ทำหน้าที่ในการแจกจ่าย ร้อยละ 33.33 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาดให้อิمامในหมู่บ้านช่วยดำเนินการแจกจ่าย ร้อยละ 16.67 ของสหกรณ์ที่จ่ายชะกาดให้ตัวแทนที่เป็นครูและอุstaday ในโรงเรียนช่วยดำเนินการแจกจ่ายให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

Thesis Title	Business Charity and Practice of Islamic Cooperative in Narathiwat Province
Author	Mr. Ahamad Kuedo
Major Program	Islamic Studies
Academic Year	2013

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the practice in calculating the business charity according to Islamic perspective, 2) to study the practice in calculating the business charity of the Islamic cooperative in Narathiwat province and 3) to study the practice in distributing business charity to the target groups in Narathiwat province. The tool used was interview protocol. The qualitative data were analyzed through content analysis according to Usul al-fiqh principle, al-Tarjih principle and Ulum al-Hadith principle. The field data were analyzed through primary statistics and clarified in percentage.

The results of this research revealed that

1. The practices in calculating business charity according to Islamic perspective did not need to count the property used in business actuation such as the office building, vehicle and other instruments. The business charity calculating was depend upon the kind of business, the specific period business did not involve anniversary condition, as soon as all goods were sold out the charity should be calculated immediately. For the consecutive business, the condition of anniversary must be concerned. Whenever the business property proceeded a year, the charity must be paid. The calculation must include the cost, profit, stock and an expected debtor for the percentage of 2.5. It is not include the lost debt and suspected lost debt. However when the lost debt were paid, the charity for one year period had to be paid.

The debtor must paid debt to the creditor and paid for charity in case of there was remaining property.

2. The study of 22 samples of Islamic cooperatives in Narathiwat province revealed that only 27.28 percent paid for business charity but the other 72.72 percent did not. The practices in calculating business charity were different. 50 percent of the Islamic cooperatives paid for business charity were calculated only the profit while the other 50 percent calculated all properties owned which included cash, deposit, debtor and stock left. In case of debtor, 16.67 percent were calculated by all debtors while 33.33 percent calculated only from short period debtors. In case of debt, 16.67 percent of the Islamic cooperatives paid for charity deducted debt out of the total properties in calculating business charity. The percentage of 83.33 of Islamic cooperatives had no any debt. The deposit of the cooperative members was also calculated in some cooperatives. In the same manner, all Islamic cooperatives did not calculate the permanent property such as materials, building and land.

3. The Islamic cooperatives in Narathiwat province had distributed the charity to the group of people which specified in Islamic regulation, but without emphasized on every group. The process in distributing was no a certain way. 50 percent of the Islamic cooperatives paid for business charity were assigned by the cooperative committee members, 33.33 percent were assigned by village religious leader and 16.67 percent assigned by the other representatives.

عنوان البحث	الزكاة التجارية وكيفية تطبيقها من قِبَل جمعية تعاونية بولاية ناراتيوات
الباحث	أحمد كدو
البرنامج الرئيسي	الدراسات الإسلامية
العام الجامعي	1434 هـ

مستخلص البحث

يهدف هذا البحث إلى الدراسة (1) التعاليم الإسلامية الصحيحة حول طريقة إخراج الزكاة التجارية (2) كيفية تطبيقها من قِبَل جمعيات تعاونية إسلامية بولاية ناراتيوات (3) كيفية توزيع الأموال الزكوية لمستحقيها، وتجميع المعلومات منها باستخدام بطاقة للمقابلة الشخصية في البحث الميداني، وتحليل المعلومات المكتسبة بإعتماد مناهج أصول الفقه والترجيح وعلوم الحديث وأما تحليل المعلومات الميدانية بإعتماد النسبة المؤوية

ونتايج البحث

1. طريقة إخراج الزكاة التجارية الصحيحة أنها لا تحسب من الأموال الثابتة والآلات المستخدمة في التجارة مثل المباني والمكاتب والسيارات المستخدمة في التجارة، وكيفية إخراج الزكاة تتوقف على كيفية التجارة، إذا كانت التجارة محتكرة فلا يشترط أن يحول عليها الحول، وهذا بمعنى أن الزكاة تحسب منها الزكاة فوراً بعد الإنتهاء من التجارة أو موسمها، وأما إذا كانت التجارة مدارة فلا بد لأن يحول عليها الحول، بأن يبدأ الحول من مدة إمتلاك النصاب التجاري، وطريقة إخراج الزكاة بأن يجمع جميع الأموال التجارية من رؤوس الأموال والأرباح والمدخرات والديون المرجوة بإستثناء الديون غير المرجوة واليأس، ويدفع عنها الزكاة بمقدار 2.5 في المائة، وأما الديون المظنونة واليأس فيزكى عنها بعد قبضها لسنة واحدة، وأما ما عليه من الديون فيطرح من الأموال التي ستحسب منها الزكاة، ثم يخرج الزكاة مما بقي من أمواله

2. وبعد دراسة الجمعيات التعاونية الإسلامية بولاية ناراتيوات التي عددها 22 جمعية، وجدت أن هناك بعض جمعية تدفع الزكاة وبعضها لا تدفعها، وذلك بنسبة 27,28 في المائة منها تدفع الزكاة، على حين 72,72 في المائة منها لا تدفعها، هناك طرق متعددة استعملتها جمعيات تعاونية إسلامية بولاية ناراتيوات في إخراج الزكاة التجارية، لكل جمعية طريقة خاصة لها، فيمكننا أن نقول أن طريقة إخراج الزكاة لجمعية تعاونية بولاية ناراتيوات ليست لها طريقة موحدة في تطبيقها، فأن نسبة 50 في المائة من التي تؤدي الزكاة تؤدّيها من الأرباح التجارية فقط، ونسبة 50 في المائة الباقية تخرج الزكاة من مجموعة الأموال التجارية من الأموال النقدية الموجودة والمودعة في جمعيات أخرى والديون لها على غيرها والأموال التجارية الباقية الموجودة، وأما الديون التي لها على الغير، فنسبة 67,16 في المائة من تلك الجمعيات التي تؤدي الزكاة تحسب من الديون بأجمعها، ونسبة 33,33 في المائة منها تحسب من الديون قصيرة المدى فقط، وأما ما عليها من الديون، فنسبة 67,16 في المائة من الجمعية التي تؤدي الزكاة تطرحها من الأموال التي ستحسب منها الزكاة، والباقي منها 33,83 في المائة ليس عليها ديون للغير، وأما الأموال المودعة

التي أودعها أعضاء الجمعية، فبعض الجمعيات أخرجت منها الزكاة، وهذا على حسب إرادة المودع، ومع ذلك كله، فإن جميع الجمعيات التعاونية الإسلامية لم تحسب من الأموال الثابتة لإخراج الزكاة التجارية مثل الآلات والأدوات المستخدمة في التجارة والمكتب وأراضى للمكتب

3. تقوم الجمعيات التعاونية الإسلامية بولاية ناراتبوات بتوزيع الزكاة لمستحقيها وفق ما اقتضته كما وردت عليه الآية القرآنية في تشريع الزكاة لمستحقيها، لكن هذه الجمعيات لا تُركِّزُ في التطبيق على ضرورة استكمال جميع الأصناف كما وردت الآية الكريمة، ولم تكن هناك طريقة خاصة في توزيعها، وأن نسبة 50 في المائة من الجمعية التي تؤدي الزكاة يقوم بتوزيعها موظفوها، ونسبة 33,33 في المائة منها يقوم بتوزيعها إمام المسجد في القرية، على حين 16,67 في المائة منها يقوم بتوزيعها أساتذة المدرسة لمستحقيها

Prince of Songkla University
Pattani Campus